

Stvarnost in bajke

Takega zanimanja kot ga zadnje čase svet kaže za nas in za naše vprašanje res nismo bili vajeni, in kar nehote se spominimo znanega pregovora, ki pravi: „Pred prijatelji naj me varuje Bog, pred sovražniki se bom že varoval sam.“ „Prijateljev“, ki naj nas pred njimi sam Bog varuje, imamo danes vse polno; posebno takih kar mrgoli, ki do včeraj sploh niso vedeli, da je na svetu tudi vprašanje Primorskih Slovencev.

V vrsto takih „prijateljev“ moramo prištevati tudi vse tiste naše politične brodolomce, ki so se pojavili na Primorskem za anglo-ameriškim četami in ki skušajo sejati med nas razdor z vrsto argumentov, ki so vsi zrasli na imperialističnih njivah. Eden izmed takih argumentov, s katerim skušajo razdvojiti naše borbeno ljudstvo je naslednji: Če bi na mesto Tita imeli v Jugoslaviji Petra Karadjordjeviča, bi bila danes vsa Julijska krajina s Trstom vred sestavni del Jugoslavije (Karadjordjevičeve seveda). Ne glede na dejstvo, da je tak način postavljanja našega vprašanja skrajno žaljiv, tako za naše ljudstvo kot za vse jugoslovanske narode, predstavlja gornja trditve za nas dragoceno priznanje. Naše vprašanje se ne rešuje torej na podlagi objektivne resnice, ampak je njegova rešitev v zvezi z imperialističnim pritiskom, ki se skuša izvajati na škodo nove Jugoslavije, tiste Jugoslavije, ki se je v teku borbe proti naci-fašizmu osvobodila okupatorjev in tuje imperialistične vmešavanja v njeno gospodarsko in politično življenje. A stvarnost je stvarnost, bajke so bajke: naše ljudstvo in jugoslovanski narodi so šli svojo pot in niso imeli druge izbire; politična spekulacija je lastna le protiljudskim klikam, narodi pa rešujejo svoje probleme tako kot jih jim postavlja zgodovinski razvoj. Danes je Jugoslavija Titova in ne Karadjordjevičeva, ker je Tita živ simbol demokratičnih težnj vseh jugoslovanskih narodov, Karadjordjeviči pa spadajo v muzej jugoslovanske preteklosti.

A tudi takrat ko je Karadjordjevičeva Jugoslavija obstala na Snežniku, je primorsko ljudstvo samo vodilo borbo za svoj obstoj. Ves svet nas takrat ni poznal, in vse naše prilozbe na Društvo narodov so bile zaman. Kje so bili takrat naši sedanji „prijatelji“?

Tako stoji stvar z našo pravdo. Kar smo dosegli, je izključno plod naše borbe in naših žrtev. In le svoji odločnosti in poštivosti se imamo zahvaliti, da rešitev našega vprašanja ni slabša kakor tista, ki izhaja iz odločitev Sveta štirih zunanjih ministrov. Vse zanimanje za naše vprašanje in vsa prizadevanja naših „prijateljev“ so pokazala, da gre v resnici za naše sovražnike, ki bi nam radi ponovno krojili usodo v izključno našo škodo.

Na vsi srečo pa je njihova moč danes omejena. Borba pro-

ti naci-fašizmu je sprostila ljudske sile v celi vrsti držav, ki so bili do danes vazali tujega imperializma. Ljudska demokracija je na zmagovitem pohodu. Od Viste do Jadrana, se utrjuje nove ljudske države, ki jačajo svetovno fronto demokratičnih sil. Danes nismo več sami. Glas naših pravičnih zahtev odmeva krepko v širšem svetu in odkriva naše resnične prijatelje in naše dejanske nasprotnike; število naših prijateljev raste iz dneva v dan, medtem ko se število in moč naših nasprotnikov vedno bolj krha. Danes stoji z nami nova Jugoslavija; danes stoji z nami nova Poljska, nova Češkoslovaška, nova Bolgarija. Danes stoji z nami bratska vetika Sovjetska zveza; na isti poti ljudske demokracije stoji z nami vse svobodoljubne sile sveta in njihova moč odmeva v vseh vprašanih mednarodne politike.

Tak je sedanji mednarodni položaj, in k skupni fronti svetovnih demokratičnih sil prispevamo tudi mi z borbo za našo staro pravdo. Res je, da naša borba še ni dosegla vseh ciljev, a dosedanji uspehi so znatni. Pri reševanju tržaškega vprašanja smo napravili dober kos poti, ki vodi do naše narodnosti, jezikovne, gospodarske, socialne, politične in kulturne svobode in enakopravnosti. Zagotovili smo si demokratičen statut in dosegli omejitve guvernerjevih pravic. V mejah demokratičnega statuta se bo borba med naprednimi in reakcionarnimi silami pri nas nadaljevala do popolne zmage. Perspektive naših bodočih uspehov slonijo na osnovnih načelih naše dose-danje antifašistične borbe: gojiti in čuvati moramo slovansko-italijansko bratstvo; utrjevati in širiti skupno fronto vseh demokratičnih sil in prispevati k u-stvaritvi podlage za neposredno rešitev vseh spornih vprašanj med Jugoslavijo in Italijo, ker je od te rešitve v veliki meri odvisen tudi uspeh naše borbe.

Premagati moramo predsodke, ki izvirajo v glavnem iz bridkih izkušenj naše bližje in najbližje preteklosti ter razume-ti, da gre utrjevanje enotne demokratične fronte tudi skozi Italijo. Zmeda in vik reakcionarnih sil v Italiji (in v svetu), ki je nastal po znanem razgovoru med maršalom Titom in Palmom Togliattijem, kaže, da so tudi reakcionarni Italijani popolnoma pravilno ocenili njegov pomen, in vidijo v neposrednem sporazumevanju med Jugoslavijo in italijanskimi naprednimi silami veliko nevarnost za svoje nikoli pokopane imperialistične težnje na škodo i stare i nove Jugoslavije; na drugi strani pa jim je za obdržanje politične oblasti nujno potrebno trajno sovrastvo med italijanskim in jugoslovanskimi narodi.

Take so torej perspektive naše borbe, taka je stvarnost; vse ostalo so bajke, ki jih naši sovražniki širijo med nas, da bi nas razdvojili in uničili.

Tako se je zredil fašizem v Grčiji ob prisotnosti angleških čet.

Demokracija in imperializem v newyorški areni

Ves potek pripravljanja mirov-nih pogodb, to je oblikovanja nove ureditve sveta, se nam kaže vedno bolj kot torišče borbe med demokracijo na eni in imperializmom na drugi strani. To je obenem osnovna značilnost vsega mednarodno političnega dogajanja. Kot rezultat te borbe se nam kažejo sklepi, ki so bili sprejeti pri reševanju mednarodnih vprašanj in ki odražajo torej dejansko razmerje sil med obema težnjama v svetovnem političnem življenju. To dejstvo zrealijo tudi vsi razgovori v New Yorku in sklepi, ki so bili tam doseženi.

Med najvažnejšimi vprašanji, ki jih je morala rešiti newyorška konferenca svetovnih ministrov, je bilo vsekakor vprašanje Trsta v okviru splošne razmejitve med Italijo in Jugoslavijo. V tem vprašanju moramo odkar so se zunanji ministri sporazumeli o ustanovitvi tržaškega svobodnega področja, pa do sedanjega zasedanja, razlikovati dve fazi.

Prvo razdobje je pomenil pariški sestanek Sveta zunanjih ministrov, ki je sprejel sklep o svobodnem področju in nakazal v sporazumnem reševanju vprašanj glavne smernice za tržaški statut. Te smernice vsebuje člen 16. načrta mirovne pogodbe z Italijo v prvotni redakciji štirih zunanjih ministrov. Ta člen določa v glavnih obrisih demokratično upravo za tržaško svobodno področje na sledečih temeljnih načelih: zakonodajna in izvršna oblast na demokratičnih načelih preko svobodne, tajne in splošne volilne pravice; osnovne človečanske pravice in demokratične svoboščine, narodnostna enako-pravnost, svoboda tiska, šolskega pouka in dostopa do javnih služb; guverner z omejenimi pooblastili, imenovan od Varnostnega svo-

ta; letna guvernerjeva poročila Varnostnemu svetu.

Drugo razdobje pomeni pariška konferenca 21 narodov, kjer je bilo na pobudo zahodnih velesil opuščeno načelo sporazumnega reševanja mednarodnih vprašanj, da so tako dobile možnost uveljavljanja svojega glasovalnega stroja. Z metodo številčnega preglasovanja je ta temelj tržaškega statuta mnogo utrpel na svoji demokratičnosti, spremenil se je v orodje imperialističnega pritiska na jugovzhodno in srednjo Evropo ob istočasnem degradiranju tržaškega prebivalstva na stopnjo kolonialnih podložnikov. Na pariški konferenci so torej sile svetovnega imperializma, pod vodstvom Velike Britanije in ZDA ter z izdatno pomočjo imperialističnih safelitov, dosegle številčno zmago in s preglasovanjem prodrele s svojimi načeli političnega in gospodarskega pritiska. Po drugi strani pa niso dosegle svojega glavnega cilja — niso mogle ukloniti onih, ki so se ves čas dosledno in vztrajno borili za demokratičen mir, niso mogle prisiliti h kapitulaciji sovjetske, jugoslovanske in ostalih naprednih delegacij.

Tak je bil torej položaj ob pričetku zasedanja Sveta zunanjih ministrov v New Yorku. Na eni strani so imeli zastopniki zahodnih velesil na svoji strani sklepe pariške konference, ki so znatno spremenili načrt mirovne pogodbe v smer imperialističnega gospodovanja nad svetom. Po drugi strani je svet ob naukih pariške konference jasno spoznal, da je sporazumno reševanje mednarodnih vprašanj edino, od katerega si je mogoče obetati take povojne ureditve, ki bi predstavljala v danih pogojih dosegljivi maksimum demokracije.

Prvotno ni mogel Svet zunanjih ministrov pri reševanju italijanske mirovne pogodbe nikamor. Nekateri ministri so hoteli izrabljati prednosti, ki jim jih je priporil pariški glasovalni stroj in niso bili pripravljeni popustiti v bistvenih vprašanih, kjer je prav bila na kocki demokracija, kjer je v najostrejši obliki šlo za to, ali bo prevladovalo imperialistično naziranje z vsemi posledicami ali pa bo prevladala demokracija. Angleška in ameriška delegacija sta poskušali prisiliti sovjetsko delegacijo, naj pristane na stvari, glede katerih se že popolnoma načelno ni mogla strinjati z njima, ker že načelno ni mogla sprejeti imperialističnega diktata.

Končno sta bili angleška in ameriška delegacija prisiljeni do nekaterih koncesij, ki so bistveno spremenile značaj tržaškega statuta in ga približale načelom, kot jih je prvotno vseboval člen 16. mirovne pogodbe z Italijo. Na nekatere koncesije je pristala tudi Sovjetska zveza, vendar samo v taki meri, da ni trpela ona demokratična vsebina, ki jo je bilo mogoče doseči za tržaški statut. V bistvu sta bili torej angleška in ameriška delegacija prisiljeni popustiti v vprašanih, kjer sta si že poprej, to je na pariški konferenci, zagotovili dvetretjinsko ali vsaj navadno večino. To velja predvsem za omejitve guvernerjevih pravic in glede umika tujih čet — vprašanje, ki bi ga anglo-ameriški imperializem rad pustil odprtega, da bi tako z nedoločnim podaljšanjem prisotnosti svojih čet v Trstu vplival na notranje-politični razvoj. Poleg tega, v katerem bo treba sklepati o umiku tujih čet, je bilo še določeno tudi, da ostane na tržaškem področju 5000 jugoslovanskih vo-

Nadaljevanje na drugi strani.

Stvari ! o katerih je vredno razmišljati

POLICIJA STRELJA V BOMBAYU

Dacca (Indija) — Pri neredih, ki so nastali včeraj, je bilo 7 ubitih in 16 ranjenih. Med mrtvimi je tudi funkcionar indijske policije, ki so ga zabodli. Do spopadov je prišlo tudi v Bombay, kjer je policija tudi streljala.

BITKA V JERUZALEMU

Zaradi zavrnitve 4000 tajnih židovskih naselencev se pristo v Jeruzalemu do prave bitke med Židi in britanskimi vojniki. Streljanje s puškami in strojnimi je trajalo 90 minut. Teroristi so napadli policijsko vojašnico z ročnimi bombami in avtomatičnim orožjem. Položili so tudi večje število min na ulice. Policija in vojaštvo sta razmeščeni na strehah vseh glavnih postopij. Število žrtev še ni veliko.

Ubiti so 3 britanske vojske na cesti v Haifo, približno 8 km od Jeruzalema, ko so njihov jeep pogladi v zrak z mino.

NEW YORK. — Država New York je izdelala načrt za obrambo proti atomski vojni. Ustanovili bodo vojaški zbor 4.500 mož pehote, ki bo imel nalogo nadzorovati in pomagati pri napadih.

NEREDI V ŠANGHAJU

Včeraj so v Šanghaju mobilizirali vse policijske sile in čete kitajske posadke zaradi demonstracij sorodnikov krošnjarijev ki jih je policija aretirala pod obtožbo nezakonite trgovine.

Nadaljevanje s prve strani

Jakov prav tako pa se omeji število angleške in ameriške posadke na isto število.

Na ta način je bilo mogoče doseči sporazum glede vseh členov tržškega statuta, čeprav vse področnosti še niso urejene in utegne še vedno priti do manjših nesoglasij, v kolikor bi hotel zahodni, torej anglo-ameriški imperializem v majhnem doseči to, kar se mu v velikem obsegu v glavnem ni posrečilo. Sporazumni sklepi odražajo, kot že poudarjeno, razmerje sil med zagovorniki imperializma na eni in poborniki demokracije na drugi strani.

Nov preskusni kamen demokracije bo način, kako se bodo ti sklepi dejansko izvajali. Vsekakor bo za dosledno demokratičnemu duhu odgovarjajoče izvajanje določb statuta potrebna borba v krajevnem merilu, borba med domačimi demokratičnimi silami in med domačo reakcijo, ki bo ob izdatni podpori tulega imperializma vsekakor poskušala popačiti one demokratične določbe, ki jih vsebuje v New Yorku sprejeti statut. Proti odločilni volji lesno združenega demokratičnega ljudstva Testa v tem pogledu ne bo mogoče izreči nobene dokončne besede.

Zato pa je za tržško prebivalstvo, za njegov svobodni in demokratični razvoj, za gospodarsko blagostanje nujno potrebno, da se postavi imperialističnim naklepcem v bran široka demokratična fronta. Združitev vseh sil demokratičnega tržškega prebivalstva na najširši osnovi je torej v tem trenutku najosnovnejša, najnujnejša naloga.

V AMERIKI SE BOJE ODKRITIH BESED

Pravni svetnik preiskovalne komisije ameriškega kongresa Ernest Adamson je izjavil, da bo ta komisija klicala na odgovornost sina pokojnega predsednika Roosevelta zaradi »protiameriškega delovanja« Dclžijo ga, da je bil preveč odkrit v svojih izjavah, ki jih je podal o ameriški zunanji politiki med svojim obiskom v Moskvi.

Proti vmešavanju cerkve v javno vzgojo

Kot poroča Reuter, je Benedetto Croce in 41 visokih predstavnikov italijanske kulture objavilo proglas, ki opozarja na naraščajoče podtalno vmešavanje rimske-katoliške cerkve v javno vzgojo.

Izjava nosi tudi podpis zaslovnih komunistične, socialistične, liberalne in »republikanske stranke, drugih strank in mnogih kulturnih organizacij. V njej obtožujejo demokratične člane ustavodajne zbornice, da skušajo vnesti v novo ustavo, ki jo pripravljajo, določbe, ki skušajo postaviti zasebne šole cerkve na isto stopnjo kot javne.

GRČIJA

Na neki tiskovni konferenci v Pragi je grški minister Porphyrogenes, eden izmed ustanoviteljev EAM-a, izjavil, da je edina rešitev za izhod iz sedanjega položaja v Grčiji umik britanskih čet. Dejal je: »V Grčiji je mednarodna reakcija napravila prve poyojne poskuse za vzpostavitev fašizma. Usoda vseh demokratičnih narodov je odvisna od morebitnega uspeha tega poskusa.

Sedanji grški režim ni samo reakcionaren, ampak čisto fašističen. Samo sedanje mednarodno ozračje mu daje videz zakonitosti. Ta režim ima namen zračiti prepričanje, ki naj bi nas ločila od demokracije južno-vzhodne Evrope in Sovjetske zveze.

Vojaška klika, ki je pripravljala oborožen vpad v Albanijo, ki ga je pa nato opustila ker ga je razkril komunistični voditelj Zaharades, ki je sedaj v preganstvu, obtožuje sedaj Jugoslavijo, da pomaga grškim upornikom.

Na zemljevidu so s krogom označena mesta, kjer so se vršile borbe in kjer so še vedno srti boji med vladnimi četami in partizani.

dežela partizanske borbe proti prepovedu fašizma s tujo pomočjo

OD POLJSKE DO BOLGARIJE

Češkoslovaški industrijski minister Bohumil Laušman je pred praškimi novinarji iznesel svoje vtise in rezultate potovanja v države jugovzhodne Evrope in na Poljsko. Splošen vtis, ki ga je minister Laušman dobil na tem potovanju je, da je Češkoslovaška najbolj konsolidirana država v vsej srednji Evropi. V Romuniji, kjer je, po besedah ministra Laušmana, že dve leti bila izredno slaba letina in velika suša je bila zmaga demokratičnega bloka nekaj veličastnega in to tem bolj, ker se je mogla češkoslovaška delegacija prepričati, da je bil prodovoljni boj svoboden in demokratičen. Rezultat volitev v Romuniji je po ministrovem mnenju samo potrdilo, da ni romunski narod čeprav je v vojni in njenih posledicah zelo trpel, izgubil smisla za demokracijo in hoče korakati naprej.

Bolgarija, kjer je vladala zelo velika suša, stoji v tem pogledu nekoliko boljše kot pa Romunija. Zmaga Očestvene fronte pri zadnjih volitvah je pkazala, da išče bolgarski narod pot po kateri bi prišel k političnemu miru in redu. Minister Laušman je govoril tudi z Georgijem Dimitrovim, ki mu ni zakrival težav, s katerimi se mora Bolgarija boriti, toda istočasno je izrazil optimistično upanje, da bo bolgarski narod na svoji poti za mirom in gospodarskim razvojem države odstranil vse težave in motnje. Minister Laušman ne dvomi, da bo bolgarski narod uspel pri svojem delu obnove in demokratizacije države.

Jugoslavija je po besedah ministra Laušmana tipičen primer države ogromnega graditeljskega poleta. Minister Laušman in njegovi svetovalci so se o tem prepričali, ko so obiskali številna industrijska podjetja, tovarne in rudnike, ki so modernizirani. Z maršalom Titom, katerega minister Laušman karakterizira kot »človeka, ki predstavlja vse Jugoslavije«, je imel podroben razgovor, ki mu je ta vtis samo potrdil.

Na Poljskem, ki stoji pred volitvami, je položaj po besedah ministra Laušmana podoben onemu v Romuniji. Češkoslovaška mora imeti interes, da pri poljskih volitvah zmaga demokratične stranke. Minister Laušman je od različnih poljskih čimbeliev slišal, da je ta zmaga zagotovljena, ker poljski narod dobro vidi, kam poljska demokratična vlada vodi svojo državo in kako velike uspehe je imela pri obnovi uničene države. Minister Laušman je moral občudovati obnovo poljskih tovarn, ki so danes odlično organizirane in velik podel v izražanju uničenih in novih objektov. Češkoslovaška delegacija je obiskala premizovnik Bvton, ki je dokazal, da v proizvodnji premoga Poljska prednjači Češkoslovaški. Dosedanji režim na Poljskem bo gotovo zmagal, ker ima dober program. Minister Laušman je prepričan, da bo poljski triletni načrt gotovo uspel in da bo Poljska poleg obnove most in vasi imela tudi velike gospodarske uspehe.

Najbolj žalostno sliko v srednji Evropi nudi

damašnja Avstrija, ki ima na svojem razmeroma majhnem ozemlju štiri okupacijske vojske in ki je tudi razdeljena na 4 okupacijske oblasti.

V vseh državah, ki jih je minister Laušman obiskal, obstaja iskrena želja za sodelovanje s Češkoslovaško Republiko. Zlasti Jugoslavija gori za Češkoslovaško. Minister Laušman je prvi češkoslovaški minister, ki je od 1. 1918 obiskal Bolgarijo. Minister je bil iskreno ganjen, ko je videl v Bolgariji, ki se bori z velikimi gospodarskimi težavami, izredno

Petrolejski kralji proti romunskemu ljudstvu

Podjetnim trgovcem vsega sveta je danes in bo jutri mnogo na tem, kako bi čim bolj oklevetali Romunijo in romunsko ljudstvo. Posledice romunskih volitev bodo gotovo vplivale na interese angleških in ameriških petrolejskih družb, ki jih podpirata obe vladi in nekateri romunski politikanti.

S to pomočjo so petrolejske družbe v preteklosti mnogo doprinele k zaslužjenju romunskega ljudstva. Tudi danes bi radi reakcionarji vsega sveta z ogromnim denariem, ki ga imajo na razpolago, spravili to deželo v prejšnje pogoje, ker jim diši njena strateška važnost in še bolj njeno naravno bogastvo.

Pod drugo svetovno vojno je bila Romunija ena izmed najbogatejših dežel Evrope. Toda, življenjska raven romunskega prebivalstva je bila med najnižjimi kar jih poznamo. V nekaterih okrajih je smrtost otrok dosegla neverjetne odstotke. Otroci so umirali, preden so mogli slišati velike novice o batinem bogastvu, ki ga črpa iz njihove dežele anglo-ameriški industrialci. Zemlja je zelo plodna. Vsako leto so izvažali 2 milijona ton žitaric. Dobičke so vlekli razni špekulant v Bukarešti. Edino kar je zaslužil kmet s svojim delom, je bila tuherkatoza in pelagra zaradi enolične prehrane s samo koruzo in bednega življenja.

Industrija je bila popolnoma v rokah tujih kapitalistov in je deloma romunski finančnikov, ki so spletkarili na dvoru in pri vladi za carinske olajšave in končno našagali svoje kapitale ne v tovarne, ki bi koristile ljudstvu, temveč v oboroževalno industrijo.

Doba zavezništva s Hitlerjem je predstavljala višek napora reakcionarjev, da se ohrani tako sravnitno stanje ljudstva, ki ga je tlačilo še vedno fevdalno suženjstvo, zlasti po ponesrečenem kmečkem uporu 1907. Med premirjem in marcem preteklega leta so poskušali reakcionarji vzdrževati kompromisno vlado, ki naj bi dovolila ponovno zavezništvo z anglo-ameriški družbami in ki naj bi jim omogočila nadaljnje zavlaščevanje agrarne reforme, najnujnejše potrebe romunskega

veliko zanimanje za kulturno zblizanje s Češkoslovaško. Tudi na Poljskem vladajo velike simpatije za Češkoslovaško, v tem oziru bo zlasti gospodarsko sodelovanje med obema državama pripomoglo k temu, da bo vsi k političnemu zblizanju, za kar obstoje na obeh straneh vsi pogoji. Tudi Avstrija teži za razširitev gospodarskih in trgovskih zvez s Češkoslovaško.

Potovanje je dokazalo, da so pogoste besede o blokadi in sferah velesil neumnosti, kajti male države srednje in jugovzhodne Evrope vedo, da je vzhod os njihovega sodelovanja in da se sodelovanje z zapadom satuje ob sebi razume.

Takratna vlada je vsebovala predstavnike tako imenovanih demokratičnih strank, to je narodne kmečke stranke (v kateri ni nobenega kmeta) in narodne liberalne stranke (ki so jo ustanovili in jo vodijo konservativci).

Stranka narodnih kmetov, ki jo vodi dr. Maniu, je dejansko zveza veleposestnikov in pod močnim vplivom cerkve. Narodni liberalci pod Bratianovim vodstvom so bili vselej stranka bančnikov, industrijcev, špekulantov.

Angleška in ameriška propaganda poskuša prikazati, da je samo nastop Višinskega povzročil padec te romunske vlade v marcu 1945. in spravil na oblast narodno demokratično fronto, ki jo vodi dr. Groza. Toda takrat ni šlo toliko za to, ali naj ostane reakcionarna vlada na krmilu ali ne, marveč za to, ali naj se država izčrpa v monarhiji in nešteti osamljenih uporih, ne da bi mogle demokratične sile končno prevzeti odgovornost za oblast v deželi.

Vlada dr. Groze je takoj spocetka rešila najosnovnejše probleme. Agrarna reforma je bila izvedena na nov, učinkovit način. Problem sindikalnih organizacij je bil rešen na demokratičen način ter v zvezi z gospodarskimi in političnimi potrebami dežele. Vlada si je poskušala pridobiti sodelovanje onih industrijcev in finančnikov, ki so pripravljani delati pošteno in se zadovoljiti z 8% dobička, namesto 100 ali celo 1000%, kar v Romuniji ni bilo nič posebnega, zlasti v zadnji dobi, ko se je silno razpasla gospodarska sabotaža in špekulacija.

Popolnoma razumljiva je torej sovražnost anglo-ameriških voditeljev, ki vidijo, kako so jim pred očmi razblinjajo mastni dobički petrolejskih vrelcev in kako izgublja tla njihova zamisel o oporišču za možnost napada proti Sovjetski zvezi. Zaradi tega je jasno, zakaj so uživale desničarske stranke tako podporo v Londonu in New Yorku in zakaj se čuje toliko pritožb, da ne morejo prceto delovati. Vlada demokratične fronte pa si gotovo ne bo pustila iztrgati zmage.

GOSPODARSTVO

Petletka v Jugoslaviji

Maršal Tito je izjavil:

Vse to, je še premalo. Sedaj delamo 5 letni načrt. To ni nekaj fantastičnega, česar ne bi mogli izvršiti, temveč nekaj takega, kar bomo izvršili. Ta načrt je velikanski in mi moramo povečati v teku tega načrta skoraj trikrat električno energijo. Električna energija nam bo omogočila gradnjo tovarn. V tem načrtu je zajeta tudi gradnja težke industrije. Povečali bomo tudi proizvodnjo jekla in železa. V 5 letih bo zelo povečana proizvodnja vseh vrst strojev. Našo državo hočemo spremeniti v industrijsko.

Sedaj smo napravili mladinsko progo, ki je dolga 90 km, progo, kakršno bi v stari Jugoslaviji več let gradili in kakršne se niso niti upali graditi. Že smo pričeli graditi tudi progo dalje do Sarajeva. Poleg tega bomo zgradili betonirano cesto Beograd-Zagreb. Pri nas je obnova starih cest mnogo dražja, kakor velja gradnja asfaltirane ceste. Na glavnih prometnih žilah bomo napravili betonirane ceste. Razumljivo je, da gre vzporedno s tem tudi to, kar je potrebno kmetijstvu, ki je za nas zelo važno. Delamo vse, kar je v naši moči.

Zatirajmo žitnega žužka

Žitni žužek je najnevarnejši škodljivec žita v shrambah, ki nam v kratkem času lahko uniči ves žitni pridelek. Drobni hrošček je tri do pet mm dolg in črnosive barve. Od pravih hroščev se loči po tem, da nima perutnic. Po zraku torej ne more leteti, temveč se lahko premika samo s pomočjo nog. Na glavi ima žitni žužek dolg močan rilček.

Poglejmo malo, na kak način uničuje žito ta žitni žužek. Ko naraste spomladi toplota v žitni shrambi in doseže približno 12° toplote, se žitni žužki, ki si jih kdo ve od kod in na kak način jeseni ali čez zimo zanesel v svojo žitno shrambo, začnejo oživljati in pariti. Samice začnejo že šesti dan po oploditvi polagati jajčeca v žitno zrnje. V ta namen izvirajo z rilčkom v zrno ozek, a globok rov, položijo na dno tega rova s pomočjo nosebne cevke, ki jo imajo v zadku, jajčeca, nato pa zalijejo rov s posebno lepko tekočino. S tem povzročajo, da ni mogoče ločiti z jajčecem žitnega žužka okuženega zrna od zdravega, da pa tudi ni mogoče jajčecu do živca, razen s toploto.

Žitni žužki se neverjetno hitro razmnožujejo. Vsaka samica leže 35-40 jajčec. S poskusi so dognali, da je bilo v žitu ki je bilo spomladi okuženo z eno samo samico žitnega žužka, že iste jeseni nad 4000 žužkov.

Predvsem moramo vse žito, ki je okuženo z žitnim žužkom, čim prej spraviti iz kašče in žitnega žužka uničiti. Če imamo žita le malo, je najbolje da ga najprej presejemo na situ z 2 m/m luknjicami in pobijemo žužke, ki padajo skozi, nakar žito pogrejemo v vroči krušni peči, kjer je kakih 50 do 55°C toplote. Tu naj ostane 1 do 2 uri. Nato pa žito posušimo v toplem zraku. Tako bomo lahko ločili docela izjedeno zrnje od onega, ki ima še moko v sebi. Izjedeno zrnje namreč ni vredno za uporabo, a polno se usede na dno.

Kdor pa ima večje zaloge žita, se mora poslužiti posebnih strupov, s katerimi žitne shrambe takorekoč zažvepla. Seveda pa bi ravno tako poginila vsaka druga žival, ki bi zašla v tako zažveplano žitno shrambo, pa tudi za človeka so te snovi smrtonosne. Nekateri povzročijo lahko tudi požar kot je na primer ogljikov žveplac. (CS.) Kako razkužujemo prav za prav z ogljikom žveplcem? V žitnice ali skrinje, ki se dajo neprodušno zapreti, nasujemo žito, nanj postavimo široke posode z ogljikovim žveplcem, nakar skrinjo oz. žitno shrambo dobro zapremo.

Zaprte ostanejo 1 do 2 dni, da v njih delujejo hlapi ogljikovega žvepleca. Vse žitne shrambe, ne glede na to, ali je polna ali prazna damo okrog 300 gr ogljikovega žvepleca. Razkuževanje je najbolje izvesti pozimi, ko ni v žitu jajčec, kajti tem tudi plin ne more do živca. Žužkova jajčeca v zrnju lahko uničimo samo s pregrevanjem žita v peči.

Tudi če žitnega žužka v shrambi ne opazimo, je prav in dobro, če shrambo vsako leto, preden začnemo spravljati vanjo žito, ne samo temeljito očistimo, marveč tudi razkužimo, da je vsaka nevarnost žitnega žužka odstranjena. Žitne shrambe je treba tudi redno in dovolj zračiti, ker svež zrak, posebno pa prenih žužku ne prija. Žito moramo nadalje večkrat presipati s kupa na kup, ali iz predala v predal.

Kako prav za prav žitnega žužka zanesemo v kaščo? Ž žitom alj pa z žitno vrečo. Zato se vedno in dosledno držimo načela: V domačo žitno kaščo spada samo žito domačega pridelka in nobeno drugo.

Dr. Ivan Baša

Poziv kmetovalcem!

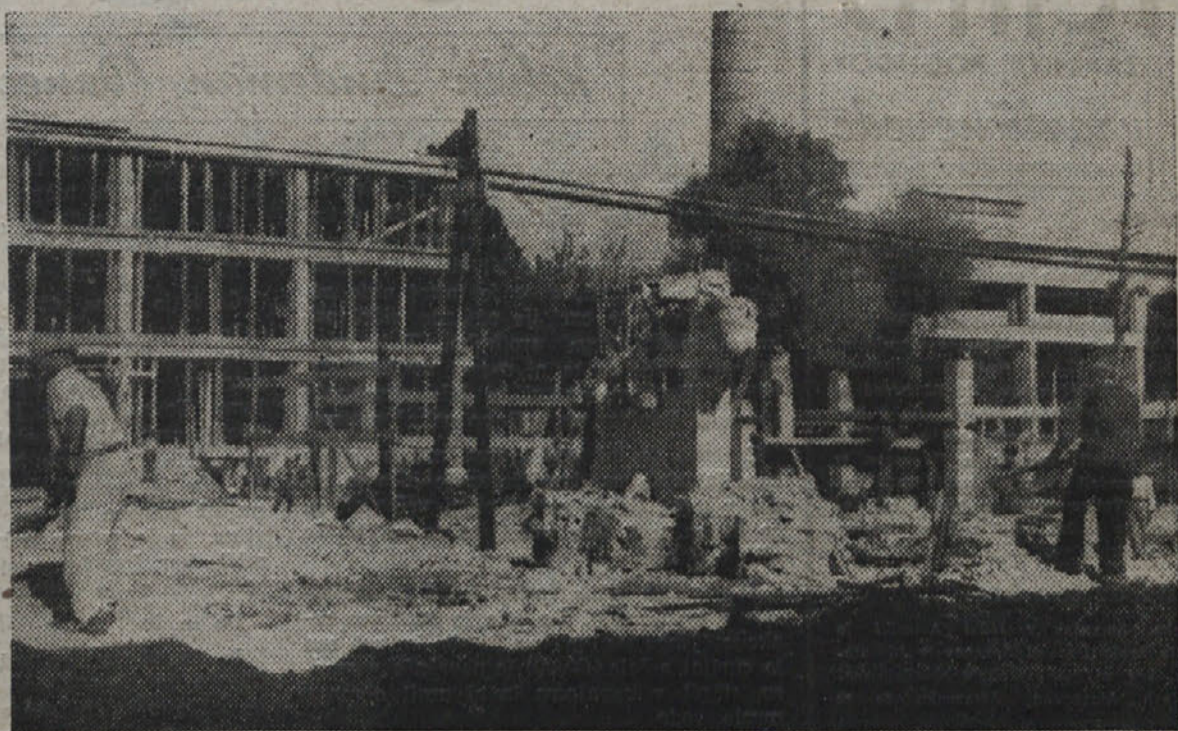
Za reševanje kmetijskih vprašanj, je najbolj pošten kmet sam. Zato je potrebno, da se kmetovalci iz raznih krajev čisto med seboj sestajajo in razpravljajo v vprašanjih, ki so življenjskega pomena za gospodarski obstoj in napredek zlasti še za internacionalizirano zemljo.

Organizirati bo treba tudi gospodarske svete po vsej pokrajini.

V nedeljo 8. t. m. se bodo prvič sestali predstavniki naših kmetovalcev iz Trsta, Dolinsko-Miljskega in Nabrežinskega okraja na sestanku, na katerem se bodo predvsem spoznali med seboj in se tudi tovariško porazgovorili o svojih težnjah in potrebah.

Na tem sestanku bo treba torej položiti temeljni kamen kmetijskim svetom, ki bodo morali dati novo smer našemu zastajemu kmetijskemu gospodarstvu, ga obnoviti in dvigniti na višino sodobnosti.

Jugoslavija koraka naprej

Največjo tovarno usnja v Sloveniji obnavljajo in povečujejo

Ena izmed najvažnejših nalog, ki jo mora izvesti Jugoslavija, je gospodarska utrditev in osamosvojitve države. Obnova, elektrifikacija, gradnja težke in lahke industrije, uvedba moderne poljedelstva, to so velike naloge, ki jih Jugoslavija izvaja in jih bo morala v celoti izvesti.

Da je pot, po katerem gre Jugoslavija pod vodstvom Ljudske fronte pravilna, kažejo veliki uspehi, ki jih je mlada republika v poslednjem letu dosegla. Ob osvoboditvi je bila Jugoslavija polna ruševin. Važen mejnik v obnovi je bil 1. maj 1946, ko je bilo zaključeno prvo polletno tekmovalstvo. Do tega časa je začel delati s polno kapaciteto bakreni rudnik Bor. Cementarna Majden pri Splitu je začela izdelovati cement za obnovo mest, tovarn in za nove gradnje. Začela je obratovati tovarna „Aluminium“ pri Sibeniku, čeprav je načrt predvideval, da bo začela z delom šele v treh do petih letih. Osemnajst dni pred rokom je bila zgrajena železniška proga, ki je povezala Zagreb s Saplom. V Sloveniji je bilo obnovljeno vse železniško omrežje, ki obsega več ko tisoč kilometrov proge.

V novemborskem tekmovalstvu so prišle poleg obnove na vrsto tudi druge naloge. Pričela se je gradnja novih tovarn, novih objektov. Gradijo se elektrarne, ki bodo povečale proizvodnjo elektrike. Prihodnje leto bo začela obratovati največja elektrarna v Jugoslaviji pri Mariboru, ki bo dajala 54.000 kw. Ta elektrarna bo oskrbovala povečano proizvodnjo kemične tovarne v Rušah in novo aluminijevo tovarno, ki jo grade na sfrnišču pri Ptuj. Obnovljena je bila velika električna centrala v Brestovški Banji. V Mostah na Gorenjskem bo zgrajena elektrarna z najvišjim jezom v Jugoslaviji; oskrbovala bo jeseniške železarne. Mnogo je bilo storjenega za elektrifikacijo vasi po vsej Jugoslaviji. V Zagrebu grade ogromno tovarno električnih strojev; prvi del je bil končan 37 dni pred rokom.

V Jugoslaviji bo zgrajena še cela vrsta novih tovarn, od katerih lahko omenimo samo največje. V Vojvodini raste velika tovarna za sladkor. Tovarna „Litostroj“ v Ljubljani bo izdelovala stroje, ki so prej prihajali iz tujine. Na Vrhniki bo kmalu dograjena največja usniarna v Jugoslaviji. Tovarna „Tornado“ na Reki ki je bila v vojni porušena, je izdelala prvi Diesel-motor v Jugoslaviji. Tovarna v Rakovici pa je

na dan osvoboditve Beograda dokončala prvi kamion. Zagrebška tovarna „Elektrodin“ je izdelala prvo filmsko aparaturo v Jugoslaviji, ki je sestavljena iz 2.000 delov. Tovarna „Iskra“ v Kranju je pričela izdelovati ure ter izdeluje tudi radio aparate. Kemična tovarna v Rušah izdeluje kemikalije, ki so poprej prihajale iz tujine.

Ogromni so tudi uspehi pri izgradnji prometnega omrežja. Višek uspehov je ustvarila jugoslovanska mladina. 62.000 mladincev, med njimi tudi primorske delovne brigade, je zgradilo 92 km dolgo progo, izkopalo 1.361.000 m³ zemlje, zgradilo 22 mostov, v skupni dolžini 450 m in 3 predore v skupni dolžini 680 m. Najvažnejše pa je, da odpira mladinska proga pot v najbogatejšo premogovno zakladnico Jugoslavije, v rudnik „Tito“ pri Banovičih, kjer leži pod tanko plastjo zemlje premog s 5.000 kalorijami, najboljši premog v Jugoslaviji. V Srbiji so mladinci zgradili železniško progo od Belačevca do premogovnika Goleš. S pomočjo mladine je bila zgrajena 113 km dolga ivalska proga. V Posavini so mladinske brigade zgradile med Obrenovcem in Skelo 8 km dolg odtočni kanal z odtočnim kanalskim omrežjem v skupni dolžini 50 km in pridobili s tem ogromno količino plodne zemlje.

V republikih Srbiji je bilo letos zgrajenih trikrat več cest in mostov kot v kateremkoli letu pred vojno. 94 stalnih mostov, zgrajenih v Srbiji to leto, meri skupno 10.734 m. 7. novembra je bil izročen prometu 1.500 m dolg železniški most v Pančevu. Julija so se pričela prva dela na 390 km dolgi avtostradi Beograd-Zagreb, ki bo široka 12 m in betonirana, tako da bodo avtomobili lahko vozili z brzino do 150 km na uro. Obnovljenih je bilo 500 km cest in poleg tega zgrajenih 210 km novih. 24. septembra je bil dograjen veliki most preko Tare v Bosni, ki je tehnično edinstven v vsej Evropi: dolg je 366 m, visok 150, največji lok ima 116 m razpetine. V Sloveniji obnavljajo most preko Save v Kránju in številne manjše objekte. Grad se modernizira avtomobilska cesta Maribor-Trst, ki je na odseku Ljubljana-Ležica že dograjena, na odseku Ljubljana-Vrhnika pa tik pred dovršetvijo. Del na ostalih odsekih se bo pričelo prihodnje leto. Nova železniška proga pri Borovnici bo izboljšala prometne zveze s Trstom. Obnovljene so bile tovarne na Reki ter ladje-

delnice v Splitu in Reki. Prve motorne ladje, zgrajene v teh ladjedelnicah, že plujejo po morju.

Veliko truda je vložila Jugoslavija v obnovo po vojni opustošenega podeželja. S prostovoljnimi in vztrajnim delom je v mnogih predelih obnovljeno okoli 70% porušenih poslopj.

Vse to je bilo mogoče zaradi čudovitega delovnega poleta jugoslovanskega delavstva. Rudniki, ki so bili skoraj vsi močno poškodovani, so dvignili proizvodnjo nad predvojno višino. Največji evropski bakreni rudnik v Boru izdeluje bakreni polifabrikat, ki je nujno potreben za elektrifikacijo. Vsa industrija je že zdaj presešla letni načrt; s povečanjem proizvodnje in zmanjšanjem obratnih stroškov pa je bilo doseženo znatno znižanje cen. Podoben položaj je v kmetijstvu. Največjega pomena so kmečke zadruge, ki jih je v Jugoslaviji že 2962. Nasadi sladkorne pese so večji kot pred vojno. V Makedoniji pa so posadili 80% tobaka več kot pred vojno.

Uvedba gospodarskega načrta in delovni polet jugoslovanskega ljudstva jamčita, da bo Jugoslavija čim prej obnovljena, elektrificirana in industrializirana.

Češkoslovaška republika je zopet član „Fleurop“

Praga (IP) V prisotnosti generalnega tajnika mednarodne organizacije „Fleurop“ so bila v Pragi končana pogajanja o ponovni direktni udeležbi češkoslovaških podjetij s cveticami v tej organizaciji. Tako je mogoče poslati v 50 različnih držav na svetu različne šopke in vence vsakovrstnih, tudi najdražjih cvetic in rož s tem, da se pri podjetju, ki je član te organizacije plača odgovarjajoča vsota za naročene cvetlice, nakar so brzojavno naročene v željeni državi in dodani na zahtevani naslov. Prednost takega naročila je hitrost, zanesljivost in pa prihranek časa in vseh onih težav, ki so zvezane s predpisi o deviznem gospodarstvu.

STRAH

Kelvin Lindeman (Danec)

Cudak

Leta 1749 je izročil star čudak svoji hčerki... Leta 1749 je izročil star čudak svoji hčerki...

Neupravičen krst

Reka Amazonk v Južni Ameriki je dobila svoje ime od Spanca... Reka Amazonk v Južni Ameriki je dobila svoje ime od Spanca...

Uspavalni stroj

Nečeto je ljudi, ki za vrata ne morejo zaspati... Nečeto je ljudi, ki za vrata ne morejo zaspati...

Chile dežela istodobnih letnih časov

Država Chile v Južni Ameriki ima med vsemi najbolj čudno obliko... Država Chile v Južni Ameriki ima med vsemi najbolj čudno obliko...

Nenaden domislek je pripravil Carlsona do tega, da se je peljal še skozi Kodanj... Nenaden domislek je pripravil Carlsona do tega, da se je peljal še skozi Kodanj...

Carlson je bil popolnoma miren ko je zapeljal avto na dvorišče svoje hiše... Carlson je bil popolnoma miren ko je zapeljal avto na dvorišče svoje hiše...

Tak je torej zločinec, si je mislil. Neumnost, mu je dejal drug glas v njem... Tak je torej zločinec, si je mislil. Neumnost, mu je dejal drug glas v njem...

Da, pijan si bil. Ne, pijan nisem bil, je ugovarjal drugi glas... Da, pijan si bil. Ne, pijan nisem bil, je ugovarjal drugi glas...

Zaničevati je je treba! je dejal drugi glas. — Sovražim te! Samega sebe tudi sovražim... Zaničevati je je treba! je dejal drugi glas. — Sovražim te! Samega sebe tudi sovražim...

Izključeno, si je zamrmral polglasno, kakor da mora samega sebe prepričati... Izključeno, si je zamrmral polglasno, kakor da mora samega sebe prepričati...

zagnal na pločnik. Tako je bil ta mož zapčen, da si ni utegnil zapomniti številke... zagnal na pločnik. Tako je bil ta mož zapčen, da si ni utegnil zapomniti številke...

In potem! Mislimo si, mož je imel, ko je pomagal ženski na pločniku... In potem! Mislimo si, mož je imel, ko je pomagal ženski na pločniku...

Da in če... In če si jo je mož dobro zapomnil? Gotovo jo je naznanil redarju... Da in če... In če si jo je mož dobro zapomnil? Gotovo jo je naznanil redarju...

Vse se je desetkrat poslabšalo, cdkar se je odtegnil odgovornosti... Vse se je desetkrat poslabšalo, cdkar se je odtegnil odgovornosti...

»Da, je odgovoril hripavo. »Grem z vami. Nisem bil pri zdravi pameti... »Da, je odgovoril hripavo. »Grem z vami. Nisem bil pri zdravi pameti...

»Da, saj zaradi tega ste vendar prišli?« »Ne, je dejal redar, »prišel sem le, da vam povem, da gori v vaš kopalnici luč... »Da, saj zaradi tega ste vendar prišli?« »Ne, je dejal redar, »prišel sem le, da vam povem, da gori v vaš kopalnici luč...

SOVJEJSKA ZVEZA IN CIVILIZACIJA

Ilja Ehrenburg

Odlomek iz članka

BOJ ZAMIR

Hrepenenje po svobodi: ljudje, ki visoko cenijo velike stvari... Hrepenenje po svobodi: ljudje, ki visoko cenijo velike stvari...

Čemu smo danes priče? Sovjetsko zvezo hočejo izključiti iz evropske civilizacije... Čemu smo danes priče? Sovjetsko zvezo hočejo izključiti iz evropske civilizacije...

Govore o evropski civilizaciji, da ji postavljajo nasprotno rusko in orientalsko... Govore o evropski civilizaciji, da ji postavljajo nasprotno rusko in orientalsko...

Govoril bom o stvareh, ki so mi bolj domače, o vprašanjih, ki se z njimi ukvarjam... Govoril bom o stvareh, ki so mi bolj domače, o vprašanjih, ki se z njimi ukvarjam...

Poudarjati smemo vpliv ruskega romana, kakor poudarjamo vpliv velikih angleških in francoskih avtorjev... Poudarjati smemo vpliv ruskega romana, kakor poudarjamo vpliv velikih angleških in francoskih avtorjev...

Tréimo pa še na nek drugačen izraz, le-ta pripada tistim, ki jih evropska civilizacija, postavljena nasproti Rusiji, ne za-

dovoljuje, pa so iznašli atlantsko civilizacijo... dovoljuje, pa so iznašli atlantsko civilizacijo...

Tu gre za povojni produkt, toda priznati je treba, da je ta izraz dokaj smešen... Tu gre za povojni produkt, toda priznati je treba, da je ta izraz dokaj smešen...

Kaj posebnega je namreč v tej civilizaciji razen dejstva, da obstoje nekatere dežele, ločene po Oceanu, ki se imenuje Atlantski?... Kaj posebnega je namreč v tej civilizaciji razen dejstva, da obstoje nekatere dežele, ločene po Oceanu, ki se imenuje Atlantski?...

V Ameriki je mnogo zanimivih stvari. Amerikanska tehnika in organizacija sta na splošno vredni pozornosti... V Ameriki je mnogo zanimivih stvari. Amerikanska tehnika in organizacija sta na splošno vredni pozornosti...

Človek je močnejši od stroja... Kaj prav za prav predstavlja ta vojna? Ali je bila samo vojna orožja? Ne! Bila je vojna ljudstev; vojna idej... Človek je močnejši od stroja... Kaj prav za prav predstavlja ta vojna? Ali je bila samo vojna orožja? Ne! Bila je vojna ljudstev; vojna idej...

Zakaj smo vztrajali? Zakaj je vsak sovjetski otrok razumel, da je pred njim barbar, on je to razumel na prvi pogled... Zakaj smo vztrajali? Zakaj je vsak sovjetski otrok razumel, da je pred njim barbar, on je to razumel na prvi pogled...

Toda ta videz razvoja, dovršenost tehnik ne mogel zavesti ljudi, ki razumejo, kaj je resnična kultura... Toda ta videz razvoja, dovršenost tehnik ne mogel zavesti ljudi, ki razumejo, kaj je resnična kultura...

Nisem sanjal, toda kadar mi pripovedujejo glede na sedanji položaj stvari, ki so preveč pesimistične, preveč žalostne, sem kljub vsemu prepričan, da je tale relativno preprosta priprava... Nisem sanjal, toda kadar mi pripovedujejo glede na sedanji položaj stvari, ki so preveč pesimistične, preveč žalostne, sem kljub vsemu prepričan, da je tale relativno preprosta priprava...

To nas mora buditi. Kadar nas kdo vpraša: »Kaj lahko postavimo nasproti tej ali oni iznajdbi tedaj odgovorimo, »postavili bomo naše ljudi... To nas mora buditi. Kadar nas kdo vpraša: »Kaj lahko postavimo nasproti tej ali oni iznajdbi tedaj odgovorimo, »postavili bomo naše ljudi...

Človek je močnejši od stroja... iz korenin raste veliko drevo... Pripovedujejo — toliko obrekovanja je po časopisih — da nečemo več sprejemati tujih avtorjev, tuje literature... Človek je močnejši od stroja... iz korenin raste veliko drevo... Pripovedujejo — toliko obrekovanja je po časopisih — da nečemo več sprejemati tujih avtorjev, tuje literature...

Nashe pojmovanje je v polnem nasprotju z vsako kulturno avtarkijo... Nashe pojmovanje je v polnem nasprotju z vsako kulturno avtarkijo...

Vendar nam vsega tega ne narekuje duh avtarkije... Vendar nam vsega tega ne narekuje duh avtarkije...

Pravijo, da smo mi narod, ki se je odločil prepustiti kulturo drugim... Pravijo, da smo mi narod, ki se je odločil prepustiti kulturo drugim...

Kulturna avtarkija je fašizem, je fašistično pojmovanje... Kulturna avtarkija je fašizem, je fašistično pojmovanje...

Nemci niso imeli nikdar dobrih klasičnih romanov... Nemci niso imeli nikdar dobrih klasičnih romanov...

To je v zvezi z avtarkičnim pojmovanjem... To je v zvezi z avtarkičnim pojmovanjem...

Nikakor nečemo reči, da smo vedno in povsod prvi... Nikakor nečemo reči, da smo vedno in povsod prvi...

K... JACK LONDON... D... š... t... a... r... č... f

31. Kljub temu da je bil velikanski navaž zlatoskalcev pognal divjačina daleč v gore... 31. Kljub temu da je bil velikanski navaž zlatoskalcev pognal divjačina daleč v gore...

32. Kriš in Čok sta vpregla pse in začela voziti meso v Davson... 32. Kriš in Čok sta vpregla pse in začela voziti meso v Davson...

33. Ko je tako Kriš nekega večera pcosedal v topli gostilnici... 33. Ko je tako Kriš nekega večera pcosedal v topli gostilnici...

34. Četudi je toplomer kazal 60° pod ničlo... 34. Četudi je toplomer kazal 60° pod ničlo...

35. Podvizala sta se navzdol proti reki in prehitela spredaj idoč... 35. Podvizala sta se navzdol proti reki in prehitela spredaj idoč...

36. Prehitela sta skupine v pohodu in posidmece, ki so se oddihavali kraj stez... 36. Prehitela sta skupine v pohodu in posidmece, ki so se oddihavali kraj stez...

37. Kmalu sta pustila vse za seboj in poslednjega, na katerega sta natekla, je sedel na kosu ledu... 37. Kmalu sta pustila vse za seboj in poslednjega, na katerega sta natekla, je sedel na kosu ledu...

Vrnjeni Abisk

2. Trideset let pozneje

Pred revucijo je bil Zarečenski majhno okrajno mesto ležeče ob stranski železniški progi, daleč od velikih prometnih križišč. Mestece ni imelo nikakih znamenitosti, ako izvzamemo veliko jezero in stariško cerkvico, ki se je proslavila s tem, da je bil nekoč davno kronan v njej Aleksander Nevski Nekoč, davno tega, je stal Zarečenski ob veliki trgovski poti, ki je peljala od Varjagov do Grkove, in je bila v njem živahna kupčija z lanom, ribami, kožuho in drugim blagom. Potem pa so naglo zrastle nova velika večja mesta, odprla so se nova trgovska pota, v bližnjih hostah ni bilo več živili z dragocenim krznom in mesto se je naglo postaralo in zamrlo.

Zivljenje v okrajnem mestecu je potekalo enolično in enakomerno, teden je mineval za tednom, minevali so meseci in leta. Zarečenci pa so živeli v vedno enakem zaspanem pokoju, ukvarjajoč se s povrtino in z malo obrtjo: s sodarstvom, krznarstvom, valjanjem volnena obuvanja in izdelovanjem slikanih kolarskih izdelkov.

mostnega dramatičnega krožka Vasjka Kuzjmenko. Njegovi razkuštrani rjavi kodri so se temno odbijali na snežni belini blazine Vasjkove rumene pete so očito molele izpod odeje kakor da bi hoteli izzivati na delnika milice tovariša Petuhova. Na nočni omarici je stala izpraznjena steklenica žganja in poleg nje je ležala velika kisa Kumara.

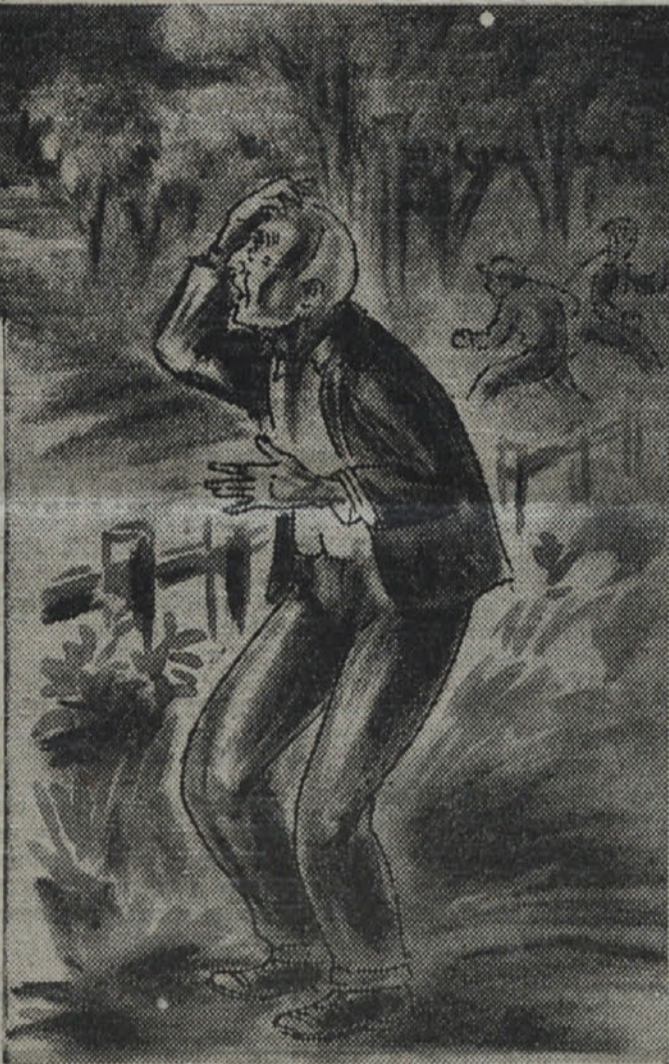
Ko je tovariš Petuhov zagledal to sliko, je zastokal in vdril v Veletržnico. Obraz tovariša Nesmrtnega je izražal razburjenje, ki je bilo pac naravno manj naraven pa je bil vijoličast odtenek na njegovih licih, kj ga je izzvalo to razburjenje. Mnžica je pokala od smeha.

Med tem je tovariš Petuhov kakor neizbežna usoda vdril v »srečo mladoporočencev«. Prišel je Vasjko za peto in ga tako povlekel iz postelje, nato je spustil zastor, ker ni hotel, da bi mirni državljani prisostvovali tajnam sodnega ravnanja. Nekaj minut pozneje je privedel Vasjko na trg in ga osebno spremljal na milico. Petuhov ga je tiral dva koraka predse kakor je predpis, ter korakal za njim s korobačem v roki. Vendar pa je treba povedati, da Vasjka ni bil videti kdo ve kaj očrti zaradi tega zakaj, čim se je pokazal pri vходу Veletržnice, je postal množici poljub po zraku in se ji celo priklonil kakor v gledališču.

Ko je Petuhov prišel na mestno milico, je izročil hudečelca svojemu namestniku s kratkim, toda odločnim ukazom, sestaviti zadevo v smislu člena 74 in pridržati Vasjka v zaporu do sodbe. Petuhov se je hotel vrniti na trg, toda pri vratih je našel na zarečenskem očanca Ivana Sergejeviča Šarapova.

Ivana Sergejeviča je poznalo in spoštovalo vse mesto. V Zarečensk je prišel že davno, že leta 1919. Bil je plešast, suh in dobrodušen mož. V mestu je bil priljubljen kot ustanovitelj in voditelj mestnega dramatičnega krožka, ki mu je Ivan Sergejevič vneto posvečal ves svoj prosti čas.

— Zdrav tovariš Šarapov — ga je pozdravil Petuhov.

Ob nedeljah zvečer so se zbirali ob hišnih nasipih in premlevali pomembne dogodke zarečenskega življenja. Kaj radi so govorili o tem, kako se je pokojni deželni glavar rad paril v kopeli. Pri tem je imel navado, da je kričal planit gol ven na mrz, se povaljal v snežnem zametu, nakar se je takoj vrnil v kopalnico in se dalje paril. Ali o doktorju Grineviču. Ta je bil velik gizdalin in ljubitelj damskega spola. Načrtal se je nekega Francoza Monkasjena, si pustil rasti strašno dolge brčine in z nji mi zaščegetal do smrti soprogo policijskega načelnika Dembičkega. Od žalosti je izpraznil sodček svežega kvasa, Dembički namreč, da je umrl v strašnih bolečinah.

Stari očanci so kaj radi obnavljali povesti svojih očetov, o Napoleonu Bonaparteju. Leta 1812, je Bonaparte postavil svojega ljubljene konja v cerkev Nikolaja Pravičnega. Cerkev stoji še sedaj za mestnim obzidjem. Še tisto noč je konj erknil, imperator pa ni nato jedel pet dni in pet noči. Molče je sedel na bregu jezera in nameraval celo opustiti pohod na Moskvo.

Skratka, zarečenski očanci so imeli o čem razpravljati. Revolucija je prišla v Zarečensk v osebi baltskega mornarja Dubjaga, ki je prišel v mesto z obširnimi pooblastitmi. V petih dneh je napravil red, cdstavil mestno buržuazijo, prekrstil glavno ulico, bivšo ulico Milijonarjev v ulico Svetovne revolucije in med drugim se je oženil s prvo mestno lepoticco Zinočko Tufancovo.

Nekaj let pozneje so prišli v Zarečensk inženirji in graditelji. Okrog mesta sta zrastle dva kombinata: prvi za lesne polizdečke, drugi za vezane plošče. Nato so zgradili še tovarno vžigalic in nekdanji, tihi Zarečensk je postal industrijsko središče, čeprav ne med največjimi.

Mestece je oživelo in se pomladilo. Začel je izhajati časopis, Ustanovili so mestni klub. V nekaj letih so zgradili nova poslopja, mesto je dobilo električno razsvetljavo. Na nekem tržišču so začeli graditi mestno Veletržnico.

Skratka, življenje je zadobilo drug značaj, drug slog in razmah.

Čudoviti dogodki, ki bomo o njih govorili dalje, so se začeli v Zarečenskem 21. junija 1941 leta z miroljubnim in rekli bi malopomembnim dogodkom: Tiste sobote so v Zarečenskem odprli Veletržnico, zgrajeno na Mestnem trgu.

Ob dveh popoldne so se Zarečenci zbrali pred trgovino in nestrpno pričakovali, kdaj jo bodo odprli. Načelnik rajonske milice tovariš Petuhov je prepričevalno priporočal državljanom potrpežljivost. Izložbena okna Veletržnice so bila v jezo čakalcev zagrnieta s platenimi zavesami. Še na predvečer je za temi zavesami kipele mrzlično delo. Po zamisli ravnatelja Veletržnice tovariša Nesmrtnega je bilo srednje izložbeno okno določeno za pohištvenci oddetek. Ta izložba naj bi presenetila vsa pričakovanja Zarečencev. V te izložbo, ki jo je tovariš Nesmrtni imenoval »Sreča mladoporočencev«, je postavil razkošno posteljo s poniklanimi glavnicami, pokrito z rožnatim senčnikom, in z izlikano omaro z zrcalom.

In tedaj so začeli na znamenje, ki ga je dal predsednik rajonskega izvršnega komiteta tovariš Maksimov, zastor izložbenih oken počasi polzeti navzgor in izložbe so se pokazale druga za drugo. Naposled je začel drseti navzgor počasi kakor v gledališču zastor osrednje izložbe. In tedaj je množica bruhnila v nebrzdani krahot. V postelji je sladko spal, udobno zavil v razkošno višnjevo odejo vsemu Zarečensku poznani veliki razgrajatelj in najboljši igralec

— Nikakor ne! — je vneto odgovoril Šarapov. — Vloga je odgovorna, velika. A Vasjo, vražja duša je oprostite, obdarjen od boga. In če se ne bo zapil, se bo visoko povzpel, le verujte mi... Talent! Sumbatov—Južin!

Tovariš Petuhov je vzdihnil in preklical prejšnje ukreke. Vasjka so izpustili, ko se je s podpisom obvezal, da ne bo nikamor ušel. Prej pa so mu še povedali, da ga izpuste zaradi vloge Krečinskega in današnjega jubileja in pa iz spoštovanja do Ivana Sergejeviča, sicer bi sedel do sodbe po vseh pravih in na osnovi zakona.

— V tem, kar sem storil, ne vidim nikakega zločina, — je nesramno odgovoril Vasjka. — Ni take postave, ki bi branila ustvarjajočemu delavcu, odpočiti si pred nastopom. Tovariš Petuhov, dovolite, da vam pojasnim, da ustvarjanje karakterja na odrju je povsem nekaj drugega kakor sestaviti kak zapisnik. Vi boste prišli v gledališče, se boste nasmejali, jaz pa bom morda z muko odigral vlogo Krečinskega... Jaz nisem nikogar užalil, ničesar ukradel, nisem zaklal starke. Samo organizirano sem se naspal. To je vse! —

— Pojdite, obtoženec. Nikakor se ne maram spuščati z vami v razpravljanje, — je hladno odgovoril tovariš Petuhov. — Po predstavi se povrnemo k temu kriminalnemu vprašanju. Glede presoje, ali gre za zločin ali ne, nimate besede. Pri vašem načinu življenja bi morali znati kazenski zakon že na pamet.

— Nihče ne razume pesnikove duše, — je z mračnim glasom rekel Vasjka in veselo šel iz policijskega postopja v spremstvu tovariša Šarapova.

Ko je Ivan Sergejevič na ta način osvobodil Vasjka Kuzjmenka in mu zabičal, da mora biti v mestnem klubu točno ob devetih, je Ivan Sergejevič šel domov.

Stanoval je za mestnim obzidjem, v neki stranski ulici, ki je bila na kraje obsejana z brezami in porasla z zeleno, visoko travo, na kateri so se igrali otroci. Njegova mala lesena hišica je stala prav na koncu ulice. Ivan Sergejevič je živel v njej samo s svojo vnukinjo, ki je ostala pri njem po hčerini smrti, ki je umrla v letu 1933, za tuberkulozo. Tamusja je dovršila že deveto leto, bila je pčonirka in se je učila v zarečenski desetletni šoli.

Ivan Sergejevič je ljubil vnukinjo s pretirano ljubeznijo. Vse mesto je govorilo o tem, kako skrbno in premišljeno vzgaja deklico. In v resnici je bila to vzorna dvčica — devetletna Tamusja in njen stari ded.

Prišelši domov se je Ivan Sergejevič začel pripravljati za predstavo. Bil je zelo navezan na dramatični krožek, ki ga je sam organiziral in ki je v njem požrtvovalno prevzel delo glavnega režiserja, določal razpored iger in tudi sam nastopal kot igralski umetnik. V Zarečensku ni bilo poklicnega gledališča in meščani so bili hvaležni Šarapovu za njegov trud.

Po vsaki predstavi se ga vselej klicali na oder in mu navdušeno ploskali. Ivan Sergejevič je prišel na oder ves v zadregi od razburjenja in se priklanjal nerodno po starčevsko. Vse njegove obrazne poteze, dobrodušne gube, plahi nasmeh in od razburjenja lesketajoče se oči, so ga delali čudovito prijaznega in prikupega.

— Čehovska pogodba, — je rekel o njem neki urednik in kritik mestnega dnevnika Razsvita. — Tudi njegova mehkoča je rekel bi čehovska.

Po nekem čudnem zlitju okolnosti se je začel slavnostni jubilej zarečenskega dramatičnega krožka točno trideset let po abiturientskem plesu oficirske šole v Braunschweigu, ki smo ga opisali sredi, in sicer istega dne in celo ob isti uri.

Proslava se je začela s kratko sejo, na kateri je govoril predsednik rajonskega izvršilnega komiteta tovariš Maksimov. Maksimov je podčrtal pomen dramatičnega krožka in osebne zasluge Ivana Sergejeviča zanj. Nato je rekel:

— Dolgo smo premišljali, kako bi se oddožili Ivanu Sergejeviču za njegovo delovanje v prosveti, da se tako izrazim. In ker nam je bilo znano, da je vnet ljubitelj radia, smo sklenili, da poklonimo ljubitanu v dar radijski sprejemnik kot skromen izraz našega priznanja.

Po teh uvodnih besedah tovariša Maksimova je orkester zaigral lepo skladbo. Načelnik mestnega kluba je nato nesel na oder tricevni, tako imenovani »kolhozni« radijski sprejemnik ter ga izročil Ivanu Sergejeviču med glasnim ploskanjem vse dvorane. Ivan Sergejevič je odgovoril nekaj besed in se zahvalil. Kakor vselej je nekoliko sklonjen stopil k rampi in se ginjen zahvalil tovarišu Maksimovu in vsem zbranim za izkazano priznanje.

Nato je dramatični krožek začel s predstavo »Svatba Krečinskega« v kateri je Ivan Sergejevič odlično odigral vlogo Raspljujeva. Tudi Vasjka Kuzjmenko, ki je igral Krečinskega, je dobro nastopil. Predstava je bila dobra in občinstvo je bilo zadovoljno.

Bilo je že zelo pozno, ko je Ivan Sergejevič zapustil mešini klub. Na ulici je padal topel junijski dež. Iz Zarečja se je slišal zategel pasji lajež. Pod nogami so pluškale in cmokale luže. Mestece je bilo že v globokem spanju. Režki sunki vetra so pozibavali medlo svetilko, ki je metala na mokri tlak migajoče svetlečne pege. Ivan Sergejevič je dvignil ovratnik plašča, stisnil k sebi radijski prejemnik ter se napotil proti domu.

Prišelši do doma, je stavec odprl s svojim ključem vrata in se tiho napotil v svoje sobo, da ne bi prebudil vnukinje. Nato je Ivan Sergejevič v temi sedel v naslanjač in utrujen iztegnil noge. V temi je starinska ura štirikrat odpela kuku. Bilo je štiri zjutraj. Vendar pa ni bil zaspan. Sedel je dalje v temi ter prebiral v mislih podrobnosti današnjega dne.

Nenadoma je prekinil jutranjo tišino strašen pok. Ivan Sergejevič je skočil k oknu. Velikanski plamen je švigal na tisti strani, kjer je stala zarečenska železniška postaja, ki je bila dva kilometra oddaljena od mesta. Sledilo je še nekaj takih pokov. Po ulicah so begali iz sna prebudeni ljudje in prestrašeno vzklikali. V hlevih so prestrašeno mukale vznemirjene krave, Tamusja se je zbudila, zakričala, stekla k dedu in vprašala: Ded, kaj je to?

Fizkultura v Jugoslaviji

Jugoslovanska fizikturna organizacija zasleduje dva cilja: in sicer stremi za tem, da priliko vsakemu človeku, da se bavi s telovadbo in športnimi igrami, obenem pa si prizadeva, da bi gojili čim več fizikturnih panog (tek, skok, nogomet itd.) ter tako dosegli kar najbolj pravičen telesni razvoj.

V Jugoslaviji, kjer se je pred vojno bavil s športom le omejen krog ljudi, je potrebno, da zanesejo zanimanje za fizikturno med najširše ljudske plasti. Sedaj ima vsak delavec, kmet in mladinec priliko, da se v polni meri bavi s fizikturno; in uspehi v tem pogledu so še precej vidni. Tako se n. pr. izredno veliko število ljudi javlja na fizikturne tekme.

Pri poletnem teku čez drn in strn je sodelovalo preko 500.000 ljudi.

K Titevi stafeti se je priglasi preko 100.000 ljudi vseh mogočih slojev in poklicev ter iz vseh krajev.

V prvenstvu Jugoslovanske armade je tekmovalo 200.000 borcev, ki bodo pospeševali organizacijo fizikture po svojih domačih krajih.

Na „Dan fizikturnikov“ je sodelovalo v vsej Jugoslaviji 300.000 ljudi na zletih, paradah in tekmah.

Za šahovsko prvenstvo naše Armade je igralo 20.000 vojakov.

Predtekem za državno prvenstvo v nogometu za izbor najboljšega moštva se je udeležilo 100.000 nogometašev, ki so odigrali nekaj sto tekem.

Fizikultura je v novi Jugoslaviji prodrla do najbolj skrite vasice. Vsako podjetje, vsaka tovarna, šola — vsak — še tako majhen kraj, ima svoje fizikturno društvo.

Fizikturno življenje tako naglo napreduje, da bo Jugoslavija v najbližji bodočnosti nedvomno štela večmilijonsko množico fizikturnikov.

svojem igrišču popolnoma klonila proti »Dinamu«, ki ji je zabil kopic golov.

Tehnični rezultati: Hajduk — Partizan 0:1. Pobjeda — Ljubitelji Penziane 3:1. Metalac — Lokomotiva 2:0. Rdeča zvezda — Železnikar (Sarajevo) 6:1. Spartak — Kvarner 1:1. Železnikar (Niš) — Budućnost 2:1. Dinamo — Nafta 3:0.

Moštvo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Partizan	9	9	0	0	26	4	18								
Dinamo	10	7	1	2	30	12	15								
Hajduk	9	6	2	1	19	3	14								
Rdeča zvezda	10	7	0	3	31	13	14								
Metalac	10	6	1	3	20	14	13								
Spartak	11	5	1	5	19	21	11								
Pobjeda	12	3	4	5	21	19	10								
Železn. (Niš)	11	3	3	5	12	23	9								
Lokomotiva	11	3	2	6	16	20	8								
Budučnost	10	2	3	5	16	22	7								
Nafta	11	3	0	8	12	32	6								
Kvarner	8	1	3	4	8	16	5								
Železn. (Sar.)	11	2	1	8	12	30	5								
Lj. Penziane	5	1	1	3	4	13	8								

Prva zmaga Gorice v pokrajinskem prvenstvu

V pokrajinskem prvenstvu so bile odigrane vse tekme razen dveh v Trstu, ki so bile zaradi slabega igrišča preložene. V Mirnu je enajstorič »Gorice« uspelo slaviti svoje prvo zmago. Njen plen je bilo moštvo tržaškega »Gaslinija«. Zmago so Goričani popolnoma zaslužili, saj so bili vso tekmo in v vseh delih boljše moštvo. Tudi drugi tekma in sicer »Gradiška« — »Ronkie« je bila izredno zanimiva. Priročevalo ji je kljub dežju veliko število gledalcev. Po poteku igre bi si zmago zaslužili igralci »Gradiške«. Našli pa so v ožji obrambi z vratarjem na čelu v Ronkinem moštvu zapreko, ki je niso znali premagati. »Rudar« iz Raše je na svojem igrišču zopet slavil visoko zmago. To pot je šla na račun Krmincev, ki so sicer dobro igrali, niso pa mogli preprečiti poraza. Na Reki je bilo veliko prese-

nečenje. »Izola« se je posrečilo iztrgati eno točko odlični enajstorič »Torpeda«, ki pa je sama zakrivila, da ni zmagala. Saj je zastreljala dve enajstmetrovki. V Ajdovščini so domačini proti pričakovanju podlegli tehnično dobro igrani enajstorič iz »Pulja«. Tudi v Postojni so domačini ugriznili v kislno jabolko, ki so jim ga prinesli Koperčani. Sicer bi bil pravičnejši neodločen rezultat, vendar pa so za cko lepše igrali Koperčani. V tej tekmi se je pokazala na eni strani prodorna in nervozna igra »Postojne« na drugi pa tehnična podkovanost in mirnost »Kopra«. Pri »Kopru« sta bila dobra vratar Dobrižna in srednji krilec Scher, pri Postojni pa branilec Jurca, srednji krilec Turk in levo krilo Klede.

Tehnični rezultati: Torpedo —

V okrožnem prvenstvu je igralo samo 6 moštev

Zaradi stalnega dežja, ki je razmočil igrišča in jih takorekoč pretvoril v močvirje, so v nedeljo igrali samo tri tekme. Na Proseku je domača enajstorič »Primorja P« zmagala zaslužno in neoporečno nad »Dreherjem I« iz Trsta. Bila je res boljša enajstorič, tako v povezavi in tehniki, kot v odločnosti. Najboljše igralce je imela v Ukmariju II, Bizjaku in Pierinju. Gola sta padla v prvem in drugem polčasu.

Na Opčinah pa sta bili dve tekmi. V obeh je bilo mnogo lepega in borbenega nogometa. V prvi je ojačeno moštvo »Montebella R« zmagalo nad Openci z igralci, ki igrajo v pokrajinskem prvenstvu. V prvem delu so zabili vse gole. Openci, ki so bili boljši v drugem delu, niso znali svoje premoči izraziti več kot samo z enim golom. V drugi tekmi pa sta igrali moštvi »Skednjak«, ki je bilo ojačeno, in »Čebulca«. Po razburjivi tekmi je bil postavljen neodločen rezultat. — Evo rezultatov: Skednjak II — Čebulca 2:2; Montebello R II — Opčine 4:1; Primorje P — Dreher I 2:0.

Zaslužena, a nizka zmaga Italije nad Avstrijo

V Milanu je bila pred 55.000 gledalci odigrana nogometna tekma med Italijo in Avstrijo. Zmagala je zaslužno Italija, vendar pa je rezultat prenizek. Pokazala je koristnejšo in nevarnejšo igro. Gole za Italijo so zabili: Castigliano in Mazzola v prvem polčasu ter Parola v drugem. Avstriji pa so zabili v prvem polčasu po Eppu, v drugem pa po Stoyssalu.

V Trstu in Mirnu tek čez drn in strn

Tudi lahkoatletci se niso prenehali s svojim udejstvovanjem. V nedeljo sta bili kar dve prire-

ditvi, ena v Trstu, druga v Gorici. Obe sta bili lepo obiskani. Masovna telesna vzgoja je že dosegla svoj namen. Izredno visoko število atletov je pričelo sodelovati tudi pri lahkoatletskih prireditvah, čziroma pri teku čez drn in strn.

Italijansko C prvenstvo

V italijanskem C prvenstvu se je dogodil na tekmi »Libertas« — Ponziana incident. Igralci »Ponziane« so zaradi pristranskega sodnika v 20' drugega polčasa pri stanju 1:2 zapustili igrišče. Sodnik je namreč na vsak način hotel, da bi zmagal »Libertas«.

Ostali rezultati: Krmin — Sv. Ana 3:1; Edera — Cervignano 2:1; Ronki — Sangiorgina 1:2; Pahnanova — Pieris 2:0; Cividalese — Tržič 3:2; Saici — Sagrač 1:0. Zaradi poraza »Tržiča« in zmage »Edere« je zadnja zonet na vodstvu v kvalifikacijski lestvici.

Zmaga Rinaldija nad Barkovljami

V nedeljskih tekmah v košarki za »Tomažičev« pokal je bila zanimivejša pri ženskah med »Rinaldijem« in »Barkovljami«. Zmagale so boljše igralko »Rinaldija«, »Vesna« je premagala mlado petorico »VOMA« šele v drugem polčasu v večjo razliko v koških. Obe enajstoriči sta pokazali, da jim še manjka treninga in skupne igre. »Redivo« je na nevarnem igrišču v Skednju komaj zmagal nad odličnimi dekletki »Cola«. V tekmi med »Tomažičem« in »Rauberjem« so prve zmagale z jarkoto nad sicer boljšim »Rauberjem«.

Pri moških pa se bile še lepše borbe. Že samo Kraljič—Tovarna strojev je nudila gledalcem mnogo športnega užitka. Tekmo so igrali v peklenskem tempu s stalno se menjajočim vodstvom. Šele na koncu se je posrečilo »Kraljiču« zmagati z enim koškom razlike. Pravilen rezultat bi bil neodločen. »Cermelj« je z lahkoto premagal »Tomažiča«, »Roianese« pa »Redivo«. Ogorčeni borbi sta bili v tekmah Chimici — Perosa in Rauber — VOM.

Ženske: Rinaldi — Barkovlje 16:7; Tomažič — Rauber 21:8; Vesna — VOM 14:4; Redivo — Col 8:4.

Moški: Kraljič — Tovarna strojev 22:21; Cermelj — Tomažič 46:22; Chimici — Perosa 27:22; Roianese — Redivo 52:20; Rauber — VOM 30:13.

Za bistre glave

Steberalca.

Ba, bav, be, bi, di, di, de, de, ka, ko, kro, kec, li, lin, lu, lo, men, met, na, ni, o, o, o, pe, plo, ra, ro, sa, sel, smo, stro, svet, so, ta, te, ti, ti, to, tre, va, zna, za.

Iz zgornjih zlogov sestavi besede spodaj naznačenih pomenov. Ako si našel prave besede, ti dajo druge črke v vsaki besedi, čitane od zgoraj navzdol, in peče, čitane od spodaj navzgor, enak verzve našega pesnika.

1. domača beseda za signal; tudi Orogorčičeva pesen;
2. potuje po pašavici;
3. so solimo do druge, ošabe, do doma, vine;
4. nasprotje temi;
5. velika sibirski reka;
6. označiti;
7. hodi v osmo gimnazijo;
8. dajati poseben glas;
9. domača žival;
10. drevo tako majati, da pada sneg in mjeja;
11. v miraku ga moza avto prijeti;
12. jo čitimo poleti;
13. vsakdo se spozna v svoji;
14. nevaren vodni plazilec.

Rešitve iz prejšnje številke:

Geologija
Aristotel
Spokulativ
Razredilja
Rezovica
Kraljiček
Terpentini
Razgrajač

Posledica: krošč.
Znamenje: Mi vstajamo gotovo v življenje svetlo, novo. Nič več ni drag nam spavni mirak, na delo vodi nas korak; noč temna je za nami, svobode svet nas drami.
Pogovor: Nova metla dobro mete.

ZA FILATELISTE

ZNAMKE ZMAGE

V letih osvobodilne vojne so v mnogih državah izdali znamke, posvečene herojski borbi svobodoljubnih narodov proti fašizmu. Tako so izšle znamke v Angliji in Franciji, v Ameriki in na Kitajskem, v Jugoslaviji in Belgiji, v Abesiniji in na Holandskem.

Belgija je izdala serijo devetih znamk, posvečenih spominu vojnih žrtev.

Serija francoskih znamk je opremljena s kratkim napisom: »Liberation« — osvobodjenje.

Združene ameriške države so izdale posebne znamke, posvečene Franklinu Rooseveltu. Na eni je slika predsednika z belo hišo v ozadju, na drugi pa vidimo Roosevelta in doma, v katerem je preživel svoje poslednje dni.

Originalne so abesinske znamke z veliko rdečo črko »V«, začetno črko francoske besede Victoir — Zmaga.

Filipinske znamke nosijo napis »Victory«.

Češkoslovaška je natisnila znamke v čast osvobojenja Prage po Rdeči armadi. Slika predstavlja profij sovjetskega vojaka.

Znamka Jugoslavije pa je posvečena borbi jugoslovanskih partizanov. Partizansko dekle drži v eni roki orožje, v drugi pa trebarvno zastavo s peterokrako zvezdo. Na znamki, izdani v čast nove države, pa vidimo kmetia in kmetico, ki držita v rokah napis z datumom 29. november 1945.

Piha v veselje in zabavo poštenim, in v žalost in jezo onim drugim

Pismo svetemu Miklavžu

Ljubi sveti Nikolaj, pridi k nam v tržaški raj! Le po naše nič ne zini, da te ne zapro čerini; njim pokažeš figo freško, če zaviješ po angleško.

Letos jaz ne maram fig; hotel bi slovenskih knjig, takšnih, ki fašist jih išče po Gorici za ognjišče; in če moreš: kaj jedat mi prinesi; ker drugače moja ljuba, zlata mama bo ostala kmalu sama. Do polnajstega še gre, potlej nama zmanjka vse.

(To ti je demokracija, da te po črevesju zvija!)

lorej, kot smo rekli: knjige, olje, makarone, bige, tega letos si želim; in kar sline že cedim.

Ustliš moje prošnje vroče! In, če ti je le mogoče, hodi večkrat po tem svetu, ne samo enkrat v letu!

Ljubi sveti Nikolaj, kar te prosim, to mi daj. Moj naslov je: cona A, pišem se: Franc Lakota.

In še tole: pojdi peš, kajti najbrž še ne veš, da za tramvaj, se zvečer mora plačat deset lir.

Ni potrebno, da bi vedel

Sinko: Očka, kaj so to: kolonije?
Očka: Franček, tega tebi ni potrebno vedeti.
Sinko: Zakaj ne, očka?
Očka: Ker si sedaj še premajhen, da bi razumel, kaj je to, a ko boš velik, jih tako ne bo več.

Kameleonska zadeva

Učitelj: Tonček, kako rečemo živali, ki stalno spreminja svojo barvo, tako kot mu velevalo o-koliščine?
Tonček: (molči in se kisto drži.)
Učitelj: (mu hoče pomagati.) No, Tonček, k., k., k.,
Tonček: Konjunkturist!

Idila v parku

Ona: Se še spominjaš, dragi mož, na teje klopi si me pred dvajsetimi leti spoznal.

On: Oprosti, seznanil sem se res tedaj s teboj na tej klopi, a spoznal sem te šele po poroki.

Pregovor pravi,

da ima vsaka stvar na svetu dva konca, le sveder ima tri. — A vprašanje Trsta, kaže, je brezkončno.

Korajža velja!

Šla sta nekoč dva možakarja mimo gostilne iz katere je bilo slišati hud prepjev. Pa pravi prvi: „Sporekli so se! Noter stopim in naredim red. Ti stoj pred vrati in šteje tiste, ki jih bom zmetal na cesto.“ Stopi prvi v gostilno, a drugi se postavi pred vrata. Ni preteklo pet minut, ko se vrata na stečaj odpro in nekdo prileti na sredo ceste. „Eden,“ prične drugi glasno s štetjem. A tedaj se oni, ki je priletel, pohere in de: „Tiho bodi, to sem bil jaz.“

V TRAMVAJU

Opazovalec: Oho, vi, kaj iščete v tujem žepu?

Tat: Nič, nič, le petstotaka bi rad zamenjal za drobiž.

V tržaški gostilni

A: Zakaj neki imajo ti vojaki noge na mizi?

B: Najbrž zato, da bi se jim ne moglo očitati, da stojijo na tujih tleh.

Ekspresni bar

Škot? Koliko stane črna kava?

Prodajalka: Če jo pijete sede, trideset lir, a stoje, dvajset lir.

Škot: Dajte mi eno za deset lir.

Prodajalka: ? ?

Škot: Popil jo bom stoje — na eni nogi.

Dobra partija

Ana: Sem slišala, da se nameravaš poročiti. Le kaj ti na tem fantu tako uga-ja?

Pepa: Všeč mi je, ker tako preprosto služi denar. Pomisli: ulež se na hrbet in že ima denar v žepu.

Ana: Kaj pa dela?

Pepa: Avtomobile popravlja.

PRI BRIVCU

K brivcu je pripeljal starejši gospod majhnega dečka. Mali je sedel med čakajoče, vzel v roke časopis in pričel gledati slike. A gospod je sedel brivcu pod roko in dejal, naj ga obrije. Obril ga je brivec. A gospod: »Bi me lahko tudi ostrigeli?« »Tudi.« Pa ga je še ostrigel. »Bi me tudi lahko zmasirali po obrazu.« je vprašal gospod brivca. »Tudi«, je sledil odgovor. Pa ga je še zmasiral. Nato je zahteval gospod naj mu opere še glavo. Tudi to se je zgodilo. A dečko je potrebnivo sedel in gledal slike. Končno zaprosi gospod brivca za cigaro. »Nimam je«, je rekel brivec. »a tamle za ovinkom je trafika, tam jo dobite.« »Dobro«, je dejal gospod, »stojil bom tja: vi pa medtem ostrigite tegale dečka. Takoj se vrnem.« In je odšel. Dečka pa je vzel brivec v delo. Ostrigel ga je in dečko je nadaljeval z gledanjem slik. — Gospoda pa od nikoder čakal brivec čaka, a gospoda ni. Pa vpraša dečka: »Ali se nič ne boiš, če ateka ne bo več nazaj?« »Kakšnega atekas, se začudi mali. »Kaj to ni moj ata.« »No, pa strček« popravi brivec. »Onostite, saj tudi strček ni.« »Kdo pa je potemi«, vpraša brivec. A dečko: »Kaj jaz vem! Ta gospod me je ustavljal na cesti in mi rekel: Fantek pojdi z menoj, te bom lepo zastoj ostrigeli.«

Njegovi vzdih in njeni vzdih

Bodi oprezen, huda ljubezen spenja železen most do srca.

Če ti je vdana, čustva ubrana niso zlagana; tvoja bo vsa

če ti je zvesta, glej, da brž gresta ti in nevesta tja pred oltar

če te ne ljubi, beži pogubi, drug naj jo snubi, kaj ti bo mar.

Kaj bom sirota znala za pota ko pa mi zmota bega korak.

Ko me pozdravi, brž me ustavi, „ljubček“ mi pravi, res je sladak.

Prstan mi kaže, s hvalo me maže kaj, če ne laže, da me bo vzel.

Smem mu verjeti, v zanko se vjeti? On pa objeti drugo bo šel.

Lahek zaslužek

A. Zadnjič sem prihranil na lepem pet lir. Hotel sem se peljati s tramvajem, pa sem se premislil in sem rajši tekel poleg in tako prihranil pet lir.

B. Dam ti dober nasvet, s katerim lahko prihraniš 500 lir.

A. Kaj naj storim?
B. teci za taksijem!

Točen odgovor

A. Kaj mislite, kaj bi bilo, če bi Adam in Eva tedaj v raju ne odtrgala in pojedla prepovedanega jabolka?
B. Verjetno bi bila lačna.

Amerikanska

A: V Ameriki se nam obeta letos huda zima.

B: Tako? Je ziezal toplomer globoko pod ničlo?

A: To na — a rudarji stavkajo.

Te dni izide Koledar Gregorčičeve založbe za l. 1947. V prednaročbi stane 90.— lir. Poverjeniki pohižite! V knjigarni bo stal 110.— lir.